

Het belang van natuur op de golfbaan

Uitwerkingen van Europees natuurbeleid

Natuur op golfbanen is belangrijk omdat het bijdraagt aan biodiversiteit, het areaal natuur en de beleving van golfers met oog voor natuur. Voorts kan natuur ook een positieve bijdrage leveren in de planvorming van uitbreiding van bestaande of ontwikkeling van nieuwe golfbanen. Natuur heeft als containerbegrip echter een belangrijk nadeel: de interpretatie ervan. Ofwel: waar hebben we het eigenlijk over als het begrip natuur wordt gehanteerd?

Auteur: Ing. R.H.J. Borst

De Dikke Van Dale definieert 'natuur' als volgt: "Niet door de mens gewijzigde omgeving of omstandigheden." De strikte uitleg van deze definitie zou betekenen dat er in Nederland geen natuur meer is. Gelukkig vindt het grootste deel van de maatschappij wel dat er natuur is en wordt de woordenboekdefinitie niet als waarheid geaccepteerd. Een gevolg is dat er in feite drie verschillende vormen van natuur onderscheiden worden, te weten:

1. Gedefinieerde natuur = de Van Dale uitleg;
2. Maatschappelijke natuur = de gevoelsmatige uitleg;
3. Juridische natuur = de rationele uitleg.

Van groot belang voor golfbaaneigenaren, exploitanten, greenkeepers en golfers is een bewust gebruik van het begrip natuur bij de ontwikkeling, het beheer en het gebruik van golfbanen. Aansluitend hieraan is het van bepalend belang

dat er bewust gehandeld wordt inzake natuur. Om dat ook daadwerkelijk in de praktijk te kunnen brengen, is de rode draad op basis van beleid en wetgeving nader uitgewerkt.

Beleidsuitwerking

In Europa is afgesproken dat de achteruitgang van de biodiversiteit (variatie in soorten en leefgebieden) voor 2010 gestopt moet zijn. Deze doelstelling houdt in dat areaal leefgebied voor flora en fauna beschermd moet worden en dat soorten flora en fauna die op Europees grondgebied van nature voorkomen extra bescherming behoeven. Nederland heeft deze doelstelling voortvarend opgepakt en van concrete invulling voorzien door nationaal beleid en wetgeving. De meest bepalende uitwerkingen van Europees natuurbeleid zijn:

- Ecologische hoofdstructuur;
- Natura 2000 netwerk;

- Natuurbeschermingswet;
- Flora- en faunawet.

Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van droge en natte natuur dat over de grenzen van ons land aansluit bij het Pan Europees Ecologisch Netwerk. Het doel van de EHS is bescherming en ontwikkeling van de Nederlandse natuur door aaneengesloten natuurgebieden te realiseren waarin planten en dieren in feite voorrang hebben. De EHS bestaat uit:

- Bestaande natuurgebieden, reservaten en natuurontwikkelingsgebieden en robuuste verbindingen;
- Landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer;
- Grote wateren (bijvoorbeeld IJsselmeer en Waddenzee).

Natura 2000 netwerk

Naast de EHS wordt in de Europese Unie waardevolle en voor Europa kenmerkende natuur beschermd door het netwerk Natura 2000. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. In Nederland maken de Habitatrichtlijn gebieden geheel en de Vogelrichtlijn gebieden gedeeltelijk onderdeel uit van de EHS. Van belang is dat de bescherming van Natura 2000 gebieden afgedekt is in de Natuurbeschermingswet.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet (NB wet), die op 1 oktober 2005 in werking is getreden, vormt het wettelijk kader voor bescherming van Natura 2000 gebieden, beschermde natuurmonumenten en Wetlands. Tevens geeft de NB wet richtlijnen aan voor bescherming van deze gebieden. Op grond van een vergunningstelsel wordt het verboden om, zonder vergunning, dingen te doen die de beschermde natuurwaarden in gevaar kunnen brengen. In Nederland zijn in het kader van de vogel- en habitatrichtlijn 162 gebieden begrensd die op grond van de NB wet worden beschermd (www.minlnv.nl/natura2000).

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (F&F wet) van 1 april 2002 vormt het wettelijk kader voor de bescherming van dier- en plantensoorten. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten.

Uitgangspunt in de wet is nee, tenzij. Dat betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. In de toepassing van de wet zijn twee hoofdlijnen te onderscheiden:

- Beheer fauna (populatiebeheer, schadebestrijding en jacht);
- Activiteiten in het kader van beheer, ruimtelijke ontwikkeling en gebruik.

Voor activiteiten die strijdig zijn met bepaalde verboden (artikel 8 t/m 14) in de wet dient in principe een ontheffing te worden aangevraagd. Voor bepaalde activiteiten kan de minister vrijstelling verlenen op grond van in de wet genoemde belangen. Met deze vier beleidsuitwerkingen zijn de harde kaders van natuur bepaald en in werking getreden. Naast deze harde kaders is er een veelheid aan zachte kaders voor natuur die vooral worden ingevuld uit het oogpunt van belangen.

Van beleid naar praktijk

Waar zit het knelpunt nu precies? Het knelpunt is dat de beleidsuitwerkingen nog niet of onvolledig worden toegepast in de praktijk. Een concreet voorbeeld daarvan is dat er op elke golfbaan in Nederland op grond van de F&F wet beschermde diersoorten leven. Overal is dus sprake van het risico van overtreding van de verboden in de F&F wet. Elke golfbaan moet kunnen aantonen dat zij zorgvuldig handelt binnen de kaders van de F&F wet. Gezien het ontbreken van een gedragscode voor zorgvuldig handelen (beheer, ruimtelijke ontwikkeling en gebruik) in de golfsector blijkt dat er een leemte is. Andere sectoren, zoals bijvoorbeeld de bos-, natuur-, groen- en waterbeheerders, hebben inmiddels invulling gegeven aan een onderbouwing van zorgvuldig handelen in het kader van de F&F wet. IPC Groene Ruimte levert in dat kader de deskundigheid aan eigenaren, beheerders en het ministerie om invulling

van het juridisch kader juist te maken en werkbaar te houden. Zorgvuldig handelen in het kader van de F&F wet is één aspect van invulling geven aan de harde kaders van natuur. Ook het beheer van fauna, het omvormen van bestaande inrichting, niet bestendige ingrepen en ruimtelijke ontwikkeling bij uitbreiding of nieuwe golfbanen vergt praktische vertaling van de harde kaders voor natuur. In een volgend artikel wordt nader op deze aspecten ingegaan en zal de relatie gelegd worden met de waarde van zachte kaders voor natuur als kans of bedreiging.

De auteur Ing. R.H.J. Borst is senior adviseur Natuurwetgeving bij IPC Groene Ruimte